

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

РЕШЕНИЕ № 8

София, 3 май 2001 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Христо Данов

Членове: Георги Марков

Димитър Гочев

Тодор Тодоров

Неделчо Беров

Стефанка Стоянова

Маргарита Златарева

Васил Гоцев

Людмил Нейков

Румен Янков

Живан Белчев

Пенка Томчева

при участието на секретар-протоколиста Гургана Иванова разглежда в закрито заседание на 3 май 2001 г. конституционно дело № 10 /2001 г., докладвано от съдията Румен Янков.

С определение от 19 април 2001 г. Конституционният съд е допуснал за разглеждане по същество искането на 61 народни представители от XXXVIII Народно събрание за установяване на противоконституционност на чл. 7 ал.2 и чл.76 от Закона за избиране на народни представители /ЗИНП/, /ДВ, бр.37 от 13.04.2001 г./. В искането се поддържа, че посочените текстове въвеждали бариера, както за активното, така и за пасивното избирателно право в зависимост от имущественото състояние на гражданите. С тези текстове били

нарушени чл.42 и чл.11 във връзка с чл.6, ал.2 и чл. 4, ал. 2 и преамбюла на Конституцията взети в тяхната взаимовръзка.

Заинтересуваните страни Министерски съвет и Български хелзинкски комитет считат, че искането е неоснователно. И двете становища се основават на твърдението, че задължението да бъдат заплатени разходите за отпечатването на бюлетините е гаранция, че партиите, коалициите и независимите кандидати имат отговорно участие при произвеждането на изборите и бъдещото си евентуално участие в управлението. Оспорените норми се отнасят в еднаква степен за всички участници в изборите и не създават неравностойни условия и привилегии за която и да е от тях.

Противно е становището на сдружение Гражданска инициатива за свободни и демократични избори и на Българското сдружение за честни избори и граждански права. Според тях упражняването на активното и пасивно избирателно право е уредено на конституционно ниво и то трябва да се гарантира от държавата. В становищата се твърди, че в случая е въведен своеобразен имуществен ценз при упражняване на пасивното избирателно право.

За да се произнесе Конституционният съд взе предвид следното:

Според чл. 7, ал. 2 от ЗИИП е предвидено разходите за подготовката и произвеждането на изборите да са за сметка на държавния бюджет с изключение на разходите за отпечатването на бюлетините за гласуване. Идеята е доразвита в чл. 76 от закона. От него се вижда, че тези разходи са за сметка на партиите, коалициите и независимите кандидати. Предвидено е задължение в срок от тридесет и един дни преди изборите да се внесат по сметка на Министерския съвет необходимите суми за отпечатване на бюлетините. Доколкото не е представен банков документ за направена вноска, регистрацията на партията, коалицията и независимия кандидат се анулира от районната избирателна комисия.

Текстът е отстъпление от отменения чл. 7, ал. 2 от Закон за избиране на народни представители, общински съветници и кметове, който е определял, че разходите по организационно-техническата подготовка за изборите се поемат от държавата. В действащия закон е изоставена и системата за субсидиране на предизборната кампания на партиите и коалициите.

Разпоредбата на чл. 10 от Конституцията гласи, че изборите се произвеждат въз основа на общо, равно и пряко избирателно право с тайно гласуване. Формулировката показва, че за държавата съществува изрично задължение, а не право да произведе или не, изборите по посочения начин. Само по себе си значението на думата избори съдържа изискване за плурализъм – множественост на участие на пасивните субекти на избирателното право.

От анализа на текста по-нататък следва, че изборите трябва да бъдат общи. Наистина Конституцията не споменава, че изборите трябва да бъдат свободни и честни. Но едва ли има съмнение, че последните две изисквания са вътрешно присъщи качества на общите избори. Честно представителство е това, което приблизително най-адекватно представя обществените нагласи и политическите мнения в парламента. И това основно изискване не би могло да се осъществи, ако по един или друг начин над утвърдените норми се ограничава пасивното или активното избирателно право.

Според чл. 11, ал. 1 от Конституцията политическия живот в Република България се основава върху принципа на политическия плурализъм. Без да се навлиза в тази сложна област, трябва да се отбележи, че основни представители на политическия плурализъм са партиите и в по-малка степен гражданите и сдруженията с политически характер. От друга страна според чл. 11, ал. 3 от Конституцията партиите съдействат за формиране и изразяване на политическата воля на гражданите. Форум за тяхната реализация е текущият политически

живот и основно парламентарните избори. От тази гледна точка пречка за изразяване волята на гражданите не може да бъде имущественото състояние на партиите. Не може да се говори за юридическо равенство на партийно участие в изборите чрез въвеждането на обща икономическа тежест, която едва ли би затруднила някои от тях и би лишила други от участие в изборния процес.

Нарушен е и чл. 6, ал. 2 от Конституцията.

Например доколкото липсват средства, независимият кандидат ще бъде лишен от възможността да участва в изборите. В този смисъл по същество е налице ограничение на равенството пред закона основано на имущественото му състояние.

Действително съществуват, “безнадеждни” политически кандидатури. Обяснимо е те да бъдат препятствани чрез въвеждане на определени вноски, които при изборен неуспех да не се възстановяват. Такава е практиката главно при мажоритарния тип избори. Но тази практика не може да има нищо общо с конституционното задължение на държавата да произведе общи избори.

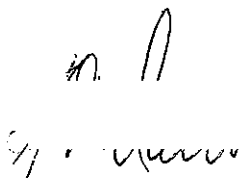
Поради изложеното съдът приема, че оспорените от народните представители норми са противоконституционни – чл. 7, ал. 2 ЗИИП в частта “с изключение по разходите за производството на бюлетините” и чл. 76, ал. 1 в частта “и партията или коалицията заплаща разходите по производството на бюлетините, с които участва в изборите” чл. 76, ал. 2 “Инициативните комитети и независимите кандидати за народни представители заплащат разходите по производство на бюлетините, с които кандидатите участват в изборите”. Налага се установяването на противоконституционността изцяло и на останалите алинеи 3, 4, 5, 6 и 7, които са в тясна връзка и функция на първите две.

Водим от горното и на основание чл. 149, ал.1, т.2 от Конституцията, Конституционният съд

Р Е Ш И:

Обявява за противоконституционни следните разпоредби от Закона за избиране на народни представители /ДВ, бр. 37 от 13 април 2001 г./: чл. 7, ал. 2 относно думите "с изключение на разходите по производството на бюлетините за гласуване", както и чл. 76, ал. 1, изр. 1, ал. 2, изр. 1 и ал. 3, 4, 5, 6 и 7.

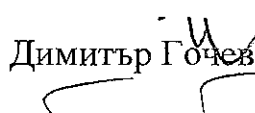
Председател:

Христо Данов

Членове:

Георги Марков

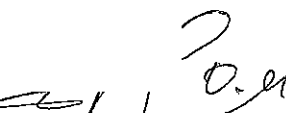

Васил Гоцев

Димитър Гоцев

Людмила Нейкова

Тодор Тодоров

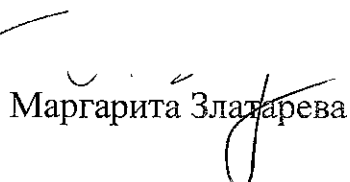

Румел Янков

Неделчо Беронов

Живан Белчев

Стефанка Стоянова

Пенка Томчева

Маргарита Златарева